

Numerul 43.

Oradea-mare 23 octombrie (5 novembre) 1965.

Anul XLI.

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 ccr. pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Redeșteptare.

(U: mare.)

Costică remase câte-va momente înlemnit văzându-se îmbrâncit într'o infundătură întunecoasă. Iar când auzi cum Aureanu învârtește cheia dela broasca ușei, începî să-i bată inima atât de puternic, ca și când ar fi simțit în pieptul său nește lovituri de ciocan, iar capul începî să-i vâje ca și când ar fi fost cuprins de un vârtej. — El căzî jos la pământ fără simțire.

Pentru osândit ar fi fost o fericire ca să nu se mai deștepte; când își veni în fire, erupse într'un plâns sfâșietor. Zidurile institutului resunau de bocetele lui.

El plânse atât până i-se sleiră puterile; numai în intervale mai sloboziă câte un suspin adânc.

După-ce se mai deprinse cu întunecimea închisorii, începî să asculte cum băieții din institut rideau și se jucau. Veselia colegilor sei îl mârni și mai mult. Uf! cât este de dureros să fii închis, și începî să plângă și mai puternic.

Din când în când își întrerupea plânsul și își punea urechia la ușe ca să asculte; așteptând că doară va veni cine-va să-l elibereze. La cel mai mic zgomot își închipuia că va apărea vre-un pedagog care să-i dea libertatea; în momentele acelea de desperare chiar și apariția lui Aureanu nu i-ar fi fost așa de urgentă, numai să-l scape din închisoare.

Costică având un caracter foarte bun, supuin-du-se cu resignațiune împrejurărilor, se înarmă cu răbdare. El auzi, cum sta înghemuit într'un colț, suspinând din când în când, că se apropie nește pași. De astădată nu se înșelă în cruda sa așteptare, și simți din nou cum începî să-i zvâcnească inima. Ușa carcerei se deschise și la lumina ce venia d'afară, el văzî cum intră profesorul Răducan.

„Ei ce zici acum băiete!, Spune-mi tu mie, zise preceptorul ideilor modernizatoare, mai crezi tu că este un Dzeu!? Dacă ar fi acel Dzeu, ar fi venit să te scoată din închisoare“.

„Nu, nu mai crez acum că este un Dzeu“, răspuse băiatul cu vocea-i înecată, cu ochii plecați la pământ, și cu fața descompusă.

Piață în Constanța.

În jurul gurei se vedea o dungă albă, iară obrazii erau aprinși ca para focului.

Profesorul, cu tot cinismul și fanatismul seu, totuși simția o oareș-care remușcare cum vedea pe copil stând înaintea lui, cuprins de cea mai adâncă durere ce eșii mai mult la iveală prin bătaia pieptului și tremuratură a mâinilor.

„Vino acum cu mine, să fii cu minte, că n'ai să mai fii pedepsit nici odată“, zise profesorul într'un ton mai blând.

Sermanul Costică, când văzū pe profesor de odată așa schimbat, el uită pentru un moment tot ce suferise. El eși din închisoare cu inima ușurată aruncând cu groază o privire asupra înfundăturii întunecoase de unde scăpase.

„Acum du-te de te joacă cu ceialalți băieți“, zise profesorul.

Dar Costică nu s'ar fi dus cu nici un preț să se amestece între băieți.

El se furișă într'un loc ascuns și punându-și capul între mâni sta așa cu ochii închiși, rezimat pe genunchi; în sufletul seu se făcuse un caos de vălmășeala ideilor confuze; el nu mai voia să vadă, să auză nimic în jurul seu, nu mai eră capabil să și lumineze mintea. În întunecimea spiritului și a sufletului seu, credința la o Zeitate care protejează pe nenorociți, dispărū cu desevărsire.

„Bine a zis profesorul, gândi băiatul, dacă ar fi un Dzeu, m'ar fi scos din închisoare. Nu, nu este nici un Dzeu; să mai crează proștii și imbecilii în Dzeu. De azi încolo n'am să-mi mai fac rugăciunea. Am să fac și eu ca ceialalți“.

El auziă signalul chemând pe elevi la masă; dar se hotărî să nu se ducă la mâncare; stând tot așa înghemuț, simți cum se apropie cine-va de el atingându-l de braț, îi zise:

„Școală-te Costică și vino la masă“.

Acesta eră un pedagog român, un băiat foarte cum-se-cade.

Pedagogul uitându-se la Costică, îl cuprinse o impresie dureroasă, când văzū ce schimbare se făcuse cu acest băiat, care eră un model de curățenie; urmele șiroaelor de lacrimi ce le vărsase, îi îmbrăzdaseră toată fața, cu părul zburlit vâlvoi și lipit pe fruntea-i înfierbântată, cu ochii aprinși, plânși, privind mahnit pe pedagog, îi da aerul unui jumatate selbatic.

„Serman copil, ce ai ajuns tu“, gândi pedagogul.

„Uf, domnule pedagog, nu me pot duce la masă, uită-te la mine cât sunt de chinuit; vezi cum îmi bate inima, încât socotesc că îmi ese afară din piept. Pentru ce m'au pedepsit așa pe nedrept? Eu n'am fost vinovat.“

Pedagogul luându-l frumușel de mână îi zise: „Vino Costică și te spală, ca să te duci la masă“.

Când văzū Costică cât este de bun pedagogul cu el, începū din nou să plângă zicându-i: „De ce nu ești dta cu noi să ne supraveghezi. Ai venit numai de o lună aici și toți băieții te iubesc. Eu nu vreau să me duc de aici“.

„Dacă zici că me iubești, să me ascuți și să vii la masă“.

„Mi-e rușine, nu pot merge la masă. Să se uite toți băieții la mine, poate unii să-și facă și ris de mine. Hotărât că nu me duc“.

„Atunci me superi, Costică“.

„Numai ca să nu te superi pe mine, am să te ascult“.

El se duse la masă. După-ce își luă locul obicinuit, sta cu ochii plecați la pământ. Alături de el se află un băiat cu o inimă foarte bună, acela îi șopti: „Măncă Costică, nu fi trist“.

„Lasa-me, George, tu nu știi ce-i în inima mea. Am stat cu groază în carcerea aceea întunecoasă: mi se părea că înnebunesc, mi se furnică pielea de frig și de frică, încât îmi închipuiam că se târăse șerpi pe trupul meu; cum stam cu ochii închiși, mi se părea că îmi șoptesc nește draci: „Vino, acum cu noi“. Acești draci semănau cu chipul lui Aureanu. N'am să uit cât voi trăi eu groaza aceea“.

După masă toți băieții înconjurară pe Costică arătându-i compătimirea lor, așa că din acel moment ei se alipiră cu dragoste de el și nici odată nu lipsiă din mijlocul lor.

Când remase George numai cu Costică, acesta îl întrebă: „Crezi tu George că este un Dzeu?“

„Știi ce m'a spus profesorul Răducan când a venit la mine pentru ca să me scoată din închisoare: „Dacă este un Dzeu, pentru ce n'a venit să me scoată?“

„Am crezut și eu Costică până a nu veni la școală, dar acum zic, și eu cum spun toți, că nu este un Dzeu“.

„Acasă îmi făceam rugăciunea conștiincios, dar acum sunt bun bucuros că am scăpat. Voi cari n'ați crezut într'un Dzeu și nu v'ați făcut rugăciunea, n'ați fost închiși, doară fiind-că am avut credința în Dzeu am fost maltratat. — Nu, nu, nu este un Dzeu, bine ziceți voi. De azi încolo sănătate bună cu rugăciunile. Să facă rugăciuni babele și călugării“.

„Vezi așa îmi place să te văz, Costică. Vino să te sărut. Ai s'o duci cât se poate de bine la școală, n'ai să fii nici odată pedepsit, numai să te vadă pedagogii că rizi de Dzeu și îți bați joc de cei dela „pațiopt“.

După câte-va zile toți băieții aplaudau pe Costică cum își manifestă el ideile modernizatoare.

Dar aceste idei ateiste produsera asupra lui Costică efectele cele mai dureroase, — el nu mai eră copilul cu sufletul liniștit, pentru ca să-și vadă de ocupațiile sale neturburat de sbuciumări interne, mai ales când petrecea timpul vacanței în casa părintească; în loc de tigna de altă-dată când își făcea rugăciunea pătruns de pietate și evlavie, simulând înaintea mamei sale că se achită conștiincios, simția că este o înșelăciune, o minciună ceea-ce îi producea o greutate covârșitoare.

VI.

Fiind într'o seară trifoiul profesorilor împreună cu Aureanu întruniți la Ruso, acesta întrebă pe pedagog: „Spune-mi, domnule Aureanu, cum ai putut converti pe elevul Noureanu să-l abați dela credință într'o Zeitate? Căci acest băiat ținea cu o tenacitate uimitoare la această credință“.

„Eu, respunse acela, l-am văzut că el își face rugăciunea pe sub ascuns. L-am luat la ochi când mi-a venit ocazia bine nimerită, l-am pedepsit în carceră; de atunci i-a trecut tot gustul ca să mai facă rugăciunea“.

„Va să zică acum toți elevii sunt de ai noștri, ați reușit ca să se lapede de religie“, replică Ruso,

frecându-și mâinile cu mulțumire la aceste cuvinte. De azi încolo noi putem să lucrăm cu toată energia și pentru ca să aibă efectul dorit pentru a forma din elevii noștri socialiștii cei mai înfocați, este bine să se aplice o metodă. Uite ce scrie un propagator al ideilor înaintate. Cu acestea Ruso deschise o broșură și încep să cetească următorul cuprins: „Asupra oamenilor naivi, între cari se înțelege un popor ușor de condus, precum sunt și copiii, mișcările unui vorbitor au o înriurire din cele mai favorabile; când vine prilejul să le vorbești, să pronunțați cu voce tare, cu gesturi ca să influențeze acest curent de vorbiri cât se poate mai puternic asupra auditorilor. Mai multe gesturi decât cuvinte, prin puterea lor cuvintele sunt mai impresionabile; astfel auditorii înflăcărați devin adepți cari la rândul lor vor căuta să formeze și pe alții ca și pe ei“.

După-ce termină Ruso, el împărți tovarășilor sei nește broșuri ca să le dea pe la băieții din institut fiind obligați să le cumpere cu prețuri înzecite, decât cum costase tiparul lor; tot-odată le mai puse în vedere că va tipări broșuri mai mari, potrivite pentru studențimea dela universitate: „Vom umbla, zise el, să înființăm comitete în Iași și în provincă, ce se vor susține prin cotisații contribuind toți membrii, cari fac parte din aderenții ideilor înaintate.

VII.

A doua zi după întrunirea acelor faimoși preceptori, Ruso intră în clasă flustrat și desmetic de țese părea că este un saltimbanc care asistă la un bălcu. După-ce își termină „dragă Doamne“ cursurile sale, el părăsi institutul, și se duse la o tipografie, care era înțetă de un jidan numit Șolomonescu. Această tipografie fusese înființată de un tiner moldovan, care moștenise dela părinții sei o avere însemnată, dar din păcate el moștenise numai averea însă nu și darul de a munci și de a păstra remasul; astfel în timp scurt tipografia lui era foarte neglijată; încât Șolomonescu și cu Ruhala, balabusta sa, puseră la mână pe moldovean, trecând averea și tipografia în stăpânirea lor. Ce muncise părinții, risipi fiul.

Jidanului îi mergea de minune cu tipografia, fiind încurajat în întreprinderea sa nu numai de evreii lui, dar chiar și de Români. Căci din păcate Români nu-și dau seama când au ceva de dat pentru ca să li se facă un lucru, ei nu fac alegere între streini și conaționali lor pentru a-i încuraja, ei fac contrariul. Astfel că streinismul ne-a copleșit în România cu desevărsire.

Dar să urmărim pe Ruso în drumul ce-l făcea dela institut până la tipografie. Înainte de a intra acolo se opri la un coafor francez, care îl tunse și îl parfumase. Indreptându-și pașii de-acolo la tipografia Șolomonescului, care se afla în strada Universității. În aceasta stradă sunt o mulțime de evrei, care de care mai murdari. Mai ales copiii lor, cari toată ziua se joacă pe trotuar, sunt de o murdărie de nedescris, astfel că proginitura aceea a lui Izrael te face când o privești, să-ți pierzi pofta de mâncare pentru o săptămână.

(Va urmă.)

Elena Aron Densușianu.

Sufletului.

— În metru antic —

*Indemnați din urmă pe drumul vieții
Înainte mergem ca unda mării,
Or ca vântul călătorind prin ramuri —
Tot înainte.*

*Vrei să te oprești o clipită 'n cale-ți
Și să guști în liniște pacea scumpă,
Dar o voce tremurătoare iese
Din adâncime:*

*„Tot ca astăzi ziua de mâne trece:
Chinuri, geamăt și răsvărire 'n tine,
Până iată că te ajunge 'ndată
Iarna vieții.*

*În curând c'un sunet de clopot jalnic
Luă-va zborul veșnicul, tristul suflet,
Spre seninul fără de margini, printre
Viile stele.*

Alexandru A. Naum.

Clipe din Carpați.

Dnei Maria Cioban.

Toate erau pe sfârșite. Podoaba stejarilor nu se mână cu cea din mijlocul verii; colinele erau mai pleșuvite, numai ici-colo se legănă câte-un măceies cu plumbureii lui roșietici.

Pe margini se tânguiau rânduri de fagi, nu aveau adecă nici o frunză veselă, ci o parte colorii pământului, iar alta se mai ținea bătrânește pe la vârful crengilor; se scurtă și a lor viață. Gălbinite de vreme și subțiate de soare și brumă, miroșiau a melancolie. Câte odată vedeai cum rotește una în urma celeialalte, desprinsă de ramură. Alintarea fie-cărei frunze părea că-i o rugă călduroasă, îți spunea să nu privești nepăsător, ci să alergi să o mântuești de strivire și pierzare.

Toată ramura și tot spinul șoptia că se apropie toamna. Aerul aspru sburlia petele rare ale coline pe ambele maluri ale Tisei.

Un fluerat lung și neobicinuit. Echoul se mărește, roatele se aud din ce în ce mai pronunțat, căci cârdul de vagoane se apropie de tunel. Dărdăesc geamurile. Sunet mut resbătut din stânci îți văjoae în urechi, pleoapele ți-le lipești involuntar; ai ajuns în beznă. Prin creeri îți fuge repede noțiunea „iad“ cu toate mansele ei. În momentul viitor îți schimbi gândurile, căci pe clipă ți-se desprinde jurul din întunecime. Raliile pocnesc, spițele fac vânt; un capăt al balaurului a dat de lumină și aer curat.

În dreapta și în stânga se ridică două jirezi de clădiri datorite firei; una par'că se înalță mai bine ca cealaltă, și cu toate astea privești la ambele cu

drag. Le sorbi cu dulceață în suflet, țesi frumos covor de impresii; mintea le frământă și punându-le la cumpănă a-lă, că locurile pe unde te poartă locomotiva sunt mai frumoase cu un fuștel, ca cele prinse pe tabloul pictorului Negură.

În coasta stângă a compartimentului ciurue legănat la vale, apa verzie din riu. Pe malul drept se ridică treptat sedișul de brad, iar în cea parte se mândrește nește mormane de stânci îmbrăcate cu mușchiu, din mima cărora picură un părăuș cristalin. Mari și minunate sunt Doamne...

Tabloul se schimbă la fie-care clipă, fagii se zăresc din ce în ce năpădiți de verdeață; se apropie brădetul. — Ici fuge la vale un colț stropit cu vâpseli fără numer, iar colo se întinde o fugă de brazi cu crengiie subțiri. — În crâmpeii de colori scipește un bordeiaș ca o mârgea în amurg; el eră bagseamă sălaşul pumnului de băieți, ce înfundați în căciule țuguiate și strânși în straiie de lână păzeau oițele presărate pe colină și găștele ce se ospătau pe mal. În cornul drept al bordeiului, mai bătător la ochi eră un sul împresurat cu oale de lut, ce stăteau la zvântat.

Soarele se coboară mereu. În compartiment nu ne lăsă măcar atâtea raze, câte sunt de-ajuns pentru a pune mâna cu siguranță pe ceva obiect din plasă. În fața soarelui stătea spinarea munților, și ici-colo se mai iurișă câte-o tăietură de raze, când se știrbă ireada de stânci. Domniă liniște...

Brazii stăteau cu evlavie ca și creștinii la Evanghelie, pe la subsuoara lor zăriai în depărtare numai, cum dă la vale un perciunat cu o mărtoagă. Trăgea bagseamă la târg; îl vindea lădoiul ce sta vâlvoiu în dosul lui Umühle.

Tisa se cotește, iar la încovoare resare o cale bătută, ce se întinde ca un val de pânză pe lângă mal până în zări. — Rândurile de brad se întrec în fugă și de-odată ni-se deschide un colț, ca de raiu. — Pe colină lucește un pumn de case asvărlite de mâna vremii printre luminile de brad; sunt joase, spălate de vijelii și de traiu subțire. În dos se zărește un petec de câmp, în mijlocul căruia își torcea zilele sale negre, un moșneag al brazilor. Vârful îi eră ciuntat de securea vremii, iar pe trunchiu purtă semnele multor decenii. Draguț petec de verdeață!

Din jos se împrăștiase pe covorul catifiu un cârd de oi, păzite de un mușinoiu de om cu pletele netăiate din pruncie; aducea aminte de ciobanii vechi, din zilele de restriște... Priviă fericitul țintă, la șirul de vagoane.

Pe aripa stângă a riuului, un rând de oameni scotea din nisip baraboi. Eră pistruiț cârdul și greu de postavuri. Suflete mai tinere, vesele dela fire. — scuturau când mărume, când pălăriile de paie, ce aveau o gură ca de clopot. Ne salutau bagseamă sermane și ne poftiau cale bună, pe care o doriām foarte, și mai ales una fără oboseală. Pleopele mi-se lipiau exoffo, iar în față mi-se incuibase lăncezeala cu toate nuansele ei, și ca vârf... ochii rotiau straniu.

Coborâm jamul de-o palmă, să ni-se vâre în odăiță — ce ne omorâ acum cu prietinia, — o gură de aer măcar din bogata regiune. Mai închidem ochii, mai gândim cu creerul obosit la țara noastră; o punem alătura de cea din Carpați, și aflăm că seamână și nu prea.

Tablourile se îngrămădesc, priveliștele alerg la vale ca duse de viscol. Las să mi-se izbească un val de vânt în ochi, să nu anunțe popas; prietenul la geamul străin lungeste un cântec, să alunge uritul. Jurul e pitoresc, cere opt părechi de ochi vulturești, pentru a întipări pe păreții minții a lui frumusețe.

La o fluerătură de brazi, trei tășuri culc brazde groase la pământ, iar la o altă jumătate, doi cai mărunți trag la deal păiuș pentru iarnă. Bradul țese apropie de ochi, și iată-l de un stângin; iar bastonul de mâner și-l implântă în verdeață de brad. Te faci mușinoiu, căci pe creasta muntelui sus, se desmiardă stăpânul anotimpurilor: bradul plin de viață.

În vale se repede nu vâjoiu de apă, dar ce folos, dacă nu poți să sorbi din el, ce păcat că n'ai un cotor de cânepă, ori un paiu de grâu legat de altul, ca prin ele să sugi căți-va picuri. O fetiță umple o oală de lut la cascadă, dar înzădar... privești cu drag la ea, dar trebuie să renunți și să-ți topești setea cu cupa răbdării.

Soarele s'a coborât de tot. Smaragdul de brad se schimbă plăcut cu cerul azuriu, pe care ici-colo planează un vâl de nor. Valea urlă de învărtitul roatelor, cadentatul mai te leagănă, mai te izbește. — Brădetul se innegrește din ce în ce, căci vâlul amurgului se scoboară peste coline.

Panorama zilei se închide cu un cârd nou de oi, ce în liniștea serii paște cu dulceață, îngănat de un păstor cu gura în fluier; învărtiam vremea să vie seara.

Vâlul se îndeasă. Jurul se schimbă în păcură, numai colina de lumini mai lucește; trunchiul brazilor.

Se desvăleşte o stea, o urmează altele și iată cerul plin cu schinte. În aerul rece, toate tremur ca niște fărmituri de jar; acoperi o sprinceană și țese par grăunțe de diamant — lipite pe o țesătură azurie.

S'a innoptat!

Petru Popa.

În amurg.

Cerul e acoperit de nori diafani... Incet, încet apoi se desprind, se risipesc, lăsând să se zărească printre ei, petice de senin, ce apar de un clar albastru — reflexul ochilor azurii — ce au fost cu câte-va clipite scâlțați în roua lacrimilor!...

... Spre orizont soarele se coboară a lene, ducându-se să lumineze, să dea căldură și viață altei lumi. Cine știe... poate mai ferice ca a noastră... brăzdând cu roșeața lui inflăcărată toată zarea și învăluind-o ca într'o mantie de foc. Iar norii ce se mai văd ca nește ușori fulgi la depărtări uriașe, cu formele lor bizare, par muiiați cu purpurul acela aprins ce le țivește conjurul. Apoi estompându-se de pe cer ultimele raze rozportocalii, soarele intră, se cufundă cu totul în neagra prăpastie a nepătrunsului, — dispăre ca un vis purtat de valurile nestatornicei mări, — și se stânge curând ori-ce urmă de lumină!

... Se face seară, una din acele seri plăcute, recoroase de primăvară, când întreaga fire exală un parfum ce te îmbată, ce te farmecă, și un dor de a avea cui împărtăși suferința ce-ți turbură liniștea su-

fletului, cu cine să simți melancolia serei, te impresioară.

Intunerecul pustiu, trist, — ca un zăbranic negru azvârlit peste tot cuprinsul, — își întinde aripile sale...

Ici-colo lumini scânteetoare de mici stele, ce par nește candelă cu unt-de-lemnul pe sfârșite, se zăresc licărind cu palpitări pripite, pe firmamentul semiobscur; iar perdut în nemărginita înălțime, strălucitorul astru, luceafăr al serei, alunecă blând razele lui argintii asupra pământului, ce reintră în liniștea nopții...

Câte o pasere pribeagă, fâlfâind din aripi, pe de-asupra copacilor zboară tulburând liniștea sumbră a amurgului, căutându-și odihna de noapte la cuibul ei... A întârziat și grăbită aleargă prin văzduh, scoțind la intervale câte un lung țipet ca de jale, semnal, la care îi răspund atâtea vesele ciripeli!... Sunt pușorii din cuib ce cu atâta drag își așteaptă mama lor!... I-au cunoscut glasul ei, și cu ce nerăbdare stau în așteptare!...

Se mai aud prin copaci foșnetele frunzelor, ce par șoapte cu tainice doruri. În depărtări tilingile perdue se aud... chiotele flăcăilor, ale fetelor vesele ce vin dela câmp, glume, cântece, râsete nu mai conținesc...

... Și sunetul dulce al cavalului, duios resună în liniștea amurgului, ce poartă în lungi suspine notele jalnicei doine, ce știe așa de blând scoate din el ciobănașul ducând vitele din urmă!...

... Nici blândul zefir ce făcea să tremure frunzele ca sânul virginei — la sărutarea lui, nu-și mai poartă prin văzduh ușoarele lui aripi... Și el se odihnește, ascultă ca și mine susurul gingaș al izvorului din poalele pădurei ce cu dulci șoapte îmi spune povestea dragostei depărtate...

Și recad în melancolia visărei... Me deștept târziu din reveria în care me lăsasem, în liniștea și sub bolta miriadelor de stele, pe banca pe care stam visător în marginea pădurei... Și lăsând gândul să-mi plutească pe undele cristaline ale aceluși izvor, să-mi poarte prin locuri ce atâta farmec aveau odată pentru mine... Imi reapără în minte idila noastră sfântă, la care el, luceafărul de seară, martor al timidelor

noastre destăinuiri a fost... Iar izvorul din vale ne îngână șoaptele noastre prin lungi tânguioase suspine ce scotea, isbindu-se de câte un colț de stâncă, ce-i sta piedecă în cale... Și ah!... pare-că în susurul lui duios eră ceva din suspinul, din dorurile sufletelor noastre nostalgice de o adevărată și eternă iubire!...

Mintea îmi eră străbătută de năvălnicia gândurilor ce-mi rescoliau atunci simțirea, desvălind remișcențe de mult poate adormite în vre-un colț al sufletului meu singuratic!... Stam și îmi rătăceam spiritul prin nepătrunsul haos al infinitului... către o lume nouă creată în imagina-mi, unde întrezăream regiuni mai fericite, în sferile eterice astrale, unde e vecinic primăvară, sunt flori, veselie, iubire și cerul tot-dea-una fără nori!...

Și în această melancolie, privind cu ochii minții mele, prin noianul acela de imagini ce mi-se părăndau, ca printr'un miraj în creier... îmi apare chipul ei... Și atunci... îmi eșiră în relief zilele acelea trăite, pline de duioase amintiri, în-seninându-mi pentru un moment sufletul meu uitat...

Da! tot în acest colț retras, departe de atmosfera vicioasă a orașelor, în care se profanează tot ce e mai sfânt și mai sublim: iubire, adevăr, sinceritate; departe de toți, aci pe această bancă, în liniștea naturei, în singurătatea virginală, în mijlocul mirezmelor îmbătătoare a florilor de câmp, ne destăinuiam în dulci șoapte... iubirea!... Și privind-o pe ea în adâncul ochilor ei negri ce înnotau în lacrimi în care se oglindea fericirea visată, ne lăricirea visată, ne lărinându-ne îmbrățișați, — în lumea visurilor noastre!...

— — — — —

... Astăzi totul a perit, s'a stâns ca întunerecul surprins de strălucitoarele raze ale soarelui, ce se ivesc spre orizont... ca o stea ce se desprinde și cade din înălțime, perind apoi în spațiul nemărginirii... în infinit!...

S'a dus și ea în depărtări, în lumi siderale de vecinică liniște și odihnă în noaptea haosului etern, lăsând neliniște în sufletu-mi singuratic și doruri ce me muncesc...

Floarea munților.

Totul... toată frumusețea... tot farmecul naturii... al amurgului ce atâta me încântă atunci, îmi umezește necuprinsă jale astăzi sufletul, îmi pare trist, puștiu, stingher și el fără ea!...

Mi-aduc aminte cum stam privind la stele ce ca niște ținte mici de briliante înfipte în bolta întunecată străluciau și trimeteau lumina lor scânteietoare spre noi... Și câtă durere n'am simțit în mine apoi, când din acea înălțime afund înghițită în neagra prăpastie a nepătrunsului căzând zării o stea!... Se vede a fost steaua fericirii, căci odată cu căderea ei, părea, apuse pe veci pentru mine ori-ce ideal!... ori-ce speranță... fericirea mea!...

S'a dus, totul a dispărut ca un fermecător vis al unei fecioare, ca ușoarele frunze ce zboară purtate pe aripa zefirului de primăvară, ducând cu ele tinerele mele iluzii...

În acest loc astăzi zdrobit singur retrăesc, în câteva clipe o viață întreagă plină de fericiri, îngropate în noianul vremurilor apuse, iar în imagine-mi, în lumea mea internă, în eul meu, zămislindu-mi fericirea odinioară din florile dulcilor iluzii, abia pot să-mi înfiripez azi toată poezia vieții mele desiluzionate...

Și de câte ori vara întârziu plimbându-mă, rătăcind pribeag prin aleile pădurii și me prinde amurgul serei, me așez cu drag pe această bancă, care atâtea duioase amintiri î-mi păstrează!...

Ascult freacăta frunzelor ce ca un cântec de dor cu jalnice note mi-l trimete din eterice înălțimi, din lumile senine, unde planează ca un astru strălucitor fecioara de altă dată, care îmi luminează atunci calea ce ducea spre ideal!... Dar vântul începe să bată mai puternic, prevestind o apropiată furtună, scuturând frunzele de prin copaci și risipindu-mi și gândurile ce începuse să mi-se închege năvălind stoluri, stoluri prin minte... Me deștept și-apoi...

Iau drumul încet spre casă, coborând vâlcea din marginea pădurii... Privirea îmi este ațintită spre bolta ce începe a se învălui într'o neagră pătură de groși nori... Singur luceafărul, răsleț, — uitat ca un copil nemângăiat — cu lacrimile strălucitoare în ochii ce clipesc pripit, mai veghează în noaptea adâncă!...

Amedeu Georgescu.

Iubito, eu de când te-am părăsit...

Iubito, eu de când te-am părăsit,
Pe ceriuri pentru mine nu resare
Frumosul soare; și un chin cumplit
Viața mi-se pare.

De umblu în pădure, prin crâng,
S'ascult paseri cântând ca 'ntot-de-auna,
Tu 'n minte îmi apari și 'ncep să plâng
Și plâng și plâng într'una.

Când ostenit m'așez la vre-un izvor,
Ca să-i ascult murmurul tainic, care
Crezând c'alină dorul; simt că mor
De dorul teu cel mare.

În nopțile frumoase, când sclipesc
Pe cerul cel senin frumoase stele,
Atunci, atunci, iubită, eu vorbesc,
Vorbesc de tin' cu ele.

Și când pe deal sus, luna s'a ivit,
O 'ntreb: O vezi pe dânsa, spune-mi unde?
Și-aștept o noapte eu neliniștit
Respuns; dar nu-mi răspunde.

1904.

I. Dan.

Prima desiluzie.

De Henri Lavedan.

Mama. Ionel, 7 ani. Lili, 10 ani.

(Mama coase. Copiii, șezând pe jos se joacă cu o mulțime de jucării răspândite în toate părțile. E de dimineață, înaintea de dejun.)

Ionel. (Pe gânduri.) Va să zică, micul Christ ne-a adus toate astea?

Mama. Da, el le-a adus.

Ionel. Astă-noapte?

Mama. Da, dragul meu.

Ionel. La câte ceasuri?

Mama. La miezul nopții.

Ionel. Cum, chiar în ceasul când s'a născut?...

Se poate...

Mama. Da, de sigur.

Ionel. Sunt frumoase zeu, mai ales trenul cu vagoanele...

Mama. Va să zică îți place mult?

Ionel. Foarte mult. Îi voi scrie și îi voi mulțumi.

O scrisorică mică și scurtă.

Mama. Da, da, foarte bine faci! Nu trebuie să-i scrii scrisori lungi.

Ionel. În ce cutie s'o arunc, spune-mi mamițică?

Mama. O, e prea departe, mi-o dai mie, și eu o voi trimite cu Ioan.

Ionel. Nu, nu vreau. Papa se plânge întotdeauna că el uită să-i ducă scrisorile. Ție vreau să ți-o dau.

Mama. Bine, eu o voi da.

Ionel. Ce marcă va trebui să-i pui? Una de cinci franci?

Mama. Da, neapărat.

Ionel. O, ce scump costă când vrei să scrii în cer! Nu-i așa că tu vei plăti marca?

Mama. Da, da — acum joacă-te!

Ionel. Spune-mi mamă, în câți ani o să ajungă scrisoarea mea?

Mama. Îndată.

Ionel. Tot atât de iute ca și o rugăciune?

Mama. Da, tot așa de iute.

Ionel. Oh, cât te iubesc, mamițico!

Mama. Și eu te iubesc, puiule; dar te rog nu vorbi așa de mult, că pe mama ta o doare capul!

Ionel. Va să zică suferi?

Mama. Da, sufer mult.

Ionel. Atunci, dacă-i așa, nu mai iubesc așa de mult pe micul Christ.

Mama. De ce?

Ionel. Pentru-că el nu suferă.

Mama. Dar a suferit și el mult, drăguțul meu.

Ionel. Când a suferit?

Mama. Când s'a făcut om mare, și s'a coborât pe pământ, murind pe cruce.

Ionel. Ei, cu atât mai reu pentru el. N'avea decât să stea în cer.

Mama. Vorbești prostii, Ionel.

Ionel. Mamă, dar cum se face că pe drumul meu de fer, e o etichetă „Paradisul copiilor?” Atunci nu mai e dela Christ?

Mama. Da, e dela el. Unde vrei să ți-le trimeată, dacă nu în Paradis?

Ionel. Așa e, dar trompeta eră într'o cutie dela „Magazinul universal”. Doară micul Christ nu se duce la „Magazinul universal”.

Mama. Ba da, pentru-că e mai eftin decât în altă parte.

Ionel. Și atât de multe jucării împărțește el! Vai mamă, ai dreptate. Aș vrea să-l văd!

Mama. Dar el nu se poate vedea.

Ionel. Ei dar cum e făcut?

Mama. Intocmai ca pe icoană...

Ionel. Blond?

Mama. Da, cu ochi albaștri.

Ionel. Și cum de știi că e așa, dacă nu l-ai putut vedea nici odată?

Mama. Eu nu l-am văzut, dar sunt alții cari l-au văzut.

Ionel. Cine?

Mama. Sfinții.

Ionel. Unde stau ei?

Mama. Nu se mai știe.

Ionel. S'au mutat?

Mama. Nu, au murit!

Ionel. O, m'am plictizit!

Mama. Atunci, nu te mai gândi la toate astea, și joacă-te frumos cu Lilica. Ea e mai cu minte decât tine; uite, cum tace.

Ionel. Pentru-că n'are nimic de spus: (Către soru-sa) Ai căpătat și tu cadouri frumoase? Dar mi-se pare că nu prea îți plac? Văd că nu te joci de loc?

Lili. Ba me joc.

Ionel. Ba nu te joci.

Mama. Ionel are dreptate. Ești cam nemulțumită.

Lili. (Serioasă) Ba eu sunt foarte mulțumită.

Mama. Dar mi-o spui cu un aer cam trist, mi-se pare că vrei să plângi?

Lili. Lăsați-me pe mine în pace. Nu ve mai ocupați de mine.

Ionel. Lasă, mămică. Eu când o văd așa de posomorâtă, nici nu o bag în seamă.

Mama. Bine, dar știi ce ai face tu acum, micule, dacă ai fi drăguț?

Ionel. Ce? — Ah, știu eu că după cum îmi vorbești, trebuie să vie ceva plictizitor.

Mama. Ba nu. Dacă ai fi cu minte, te-ai duce în camera mea, să ții de urât mamei Marie, care e singurică de tot, și i-ai povestit despre frumoasele daruri pe cari ți le-a adus Christ de Crăciun.

Ionel. Bine, va să zică, vrei să me duc? Lasă să me duc.

Mama. Peste zece minute, să vii iar.

Ionel. Lasă, poate că nu mai viu, odată ce voi sta de vorbă cu mama Maria...

Mama. Bine, du-te puicule. Fă ce vrei. (Copilul se duce.) Așa ia-ți și trenul. (Deschide ușa.) Ești cu minte; așa-mi place, du-te... (El închide ușa. Mama și Lili rămân singure.)

Lili. (Plânge cu lacrimi.) Oh!

Mama. Dar ce ai, Lili, răspunde!

Lili. Oh!

Mama. Dar ce-i, dragă? Te doare ceva?

Lili. Nu me doare nimic.

Mama. Atunci ce ai?

Lili. Sunt supărată.

Mama. Cine te-a năcăjit? Cine?

Lili. Toată lumea.

Mama. Și eu?

Lili. Da, tu, papa, micul Christ, și toți.

Mama. Cum, de ce?

Lili. Ah, Crăciunul!

Mama. Ei, ce e cu el?

Lili. Știu eu că nu eră micul Christ. Eră tu... Nimeni decât tu!...

Mama. (Gata să mintă). — Ei asta e!...

Lili. Ei, te-am văzut eu! ce mai vrei?

Mama. Nu-i adevărat, că dormiai...

Lili. De unde o știi? Eu îți spun că eră tu! Te-am văzut.

Mama. (Cu blândețe.) O, mititica mea!

Lili. Vezi, vezi! Eu, care credeam așa de mult până acum!... O!... Micul Christ și-a bătut joc de mine... Sunt infuriată... Acum le sparg pe toate!...

Mama. Ei, acum să te astâmperi, (mângâind-o). Spune-mi dragă, cum să te împac?

Lili. Este ceva, o să vrei?

Mama. Ce, spune-mi!

Lili. Să dai jucăriile mele de Crăciun unei mame cu copii săraci, cari cred în micul Christ. Numai așa, me voi înveseli. Vrei s'o faci?

Mama. Da... dar cui să le dai?

Lili. Mamei Maria! sermanei mame Maria care vine să ne ceară de pomană în toate zilele! Ea are doue fetițe mici, cari de sigur că trebuie să creadă în darurile lui Christ... Ei să-i dai darurile mele, nu-i așa?

Mama. (Înduioșată.) — Haide să i-le dai tu singură. Ai o inimă bună... Dar să nu spui nimic fratelui teu. El trebuie să creadă încă.

Lili. Nu te teme. O. Doamne, Doamne! Și cine știe? Poate că pentru el, nu va fi nimic în ziua în care va află adevărul... Băieții nu sunt ca noi. Ei nu pun la inimă lucruri ca astea...

Mama. Haidem, să mergem la mama Maria...

H A Z.

La școală.

Profesorul. — După ce se cunoaște calitatea unei flori, loane?

Școlarul. — Tot după miros.

Profesorul. — Dar calitatea unui om?

Școlarul. — Tot după miros.

Profesorul. — Cum se poate? Dă-mi un exemplu.

Școlarul. — De exemplu calitatea dtale se cunoaște după mirosul de vin.

Despre inflamație.

Inflamația este o stare de boală caracterizată încă din vechime prin următoarele 4 simptome: Umflătură, roseață, căldură și durere. Cauzele ce pot da naștere unei inflamații, sunt de mai multe feluri: Cause fizice, cum e frigul sau o căldură prea mare; cauze chimice, cum sunt substanțele caustice sau foarte iritante; cu deosebire înse, inflamația e datorită acțiunii microbilor, cari produc substanțe toxice, capabile a cauză și întreținerea o inflamație.

Ori-ce inflamație costă în înmulțirea anormală a celulelor părții inflamate și împedecarea circulației normale a sângelui în acea regiune; această piedică în circulație constă într'o strângere a vaselor capilare sanguine, urmată îndată de o congestie a acelorasi capilare, cari devin peste măsură pline cu sânge și dilatate. Atât globulele sanguine albe și roșii, cât și partea lăcidă a sângelui, ieșind din vasele sanguine, dau naștere la exudate cari imbibă partea inflamată și-i măresc volumul și consistența.

Inflamația se poate termina în 3 moduri: 1) Prin revenirea la stare normală, grație restabilirii circulației sanguine și resorbției exudatului format. 2) Prin producere de puroi, ceea-ce are loc atunci când inflamația a fost foarte intensă și 3) Prin indurație, producerea unei țesături tari fibroase; aceasta se întâmplă atunci când inflamația a fost puțin intensă, de o durată lungă (cronică.)

O inflamație, în cazul când ar fi fost foarte ușoară, e însoțită de febră (creșterea temperaturii normale a corpului.)

Tratamentul inflamației în genere, are de scop a-i micșora intensitatea și a evita coacerea (producerea de puroi.) Ventusele cu sânge, scarificările, compresele reci, băile calde antiseptice, ridicarea pe un plan mai înalt a părții bolnave (atunci când inflamația și-ar avea sediul la mână sau la picior,) și alifia mercurială beladonată, sunt, după cazuri, mijloacele zilnic întrebuințate. Relativ la boalele inflamatorii ale organelor interne, ele prezintă fie-care indicațiuni anumite. La acestea, ca și de alt-fel la ori-ce inflamație, tratamentul medical nu servă decât spre a pune pe bolnav în cele mai bune condițiuni de vindecare, fără înse a putea scurta durata boalei; nici o inflamație nu dispare până ce nu a evoluat ast-fel precum îi este felul.

Dr. I. Poenaru.

Cugetări.

Nu fi iubitor de vrajbă împotriva omului înzădar, ca să nu-ți faci ție ceva reu.

Solomon

*

Păstrați-ve amicii, dar purtați-ve cu ei ca și când ar fi să ve devie inamicii; purtați-ve astfel, ca și când ar fi să ve devie amici.

Pitacus.

*

Când îți propui să faci ceva, profită de exemplele trecutului pentru viitor: prin cunoscut poți judeca mai ușor despre necunoscut.

X.

Poezii populare.

(Din comitatul Huniadorei.)

Stau în loc, gândesc mereu,
Ce-am greșit lui Dumnezeu,
De m'a bătut așa greu?
Ori mi-am răs de cine-va
Și acum i-am ajuns urma;
Nu știu răs-am, ori n'am răs,
Văd că bine n'am ajuns.

Streinu-s ca paserea,
N'am milă nicăirea;
Streinu-s ca puiu de cuc,
N'am milă, pe und' me duc.
De când tot trag la năcaz,
Căz'tu-mi-a ruja din obraz;
Dar' da-va Dumnezeu iar bine,
Rujulița iar s'o pune.

Une-ori îmi vine dor
De un frate dulcișor;
Reu-i vai între streini
Ca descult în măracini;
Vai reu e între guri rele,
Ca descult pe petricele.
Nu știu zilele sunt mele;
Ori me bat faptele mele;
Nu știu timpul este greu
Ori me bate Dumnezeu.

Seracele dragostile,
Cîrîpă ca paserile,
Trec prin tină, nu se 'ntină;
De fecior tiner s'anină;
Trec prin apă, nu se 'nneacă,
De fecior tiner se leagă.

Trandafir de frășinel,
Place-mi drăguț tinerel,
Că se 'nnață cinășel,
Te sărută frumușel;
Și se 'ncalță pe regulă,
Te sărută oblu 'n gură.

Mândruliță de demult,
Mult mi-ai dat gura 'mprumut;
Dar de seară vin' la voi,
Să-ți dau gura înapoi,
Că de-o fi cum-va să mor,
N'aș vrea să-ți rămân dator...

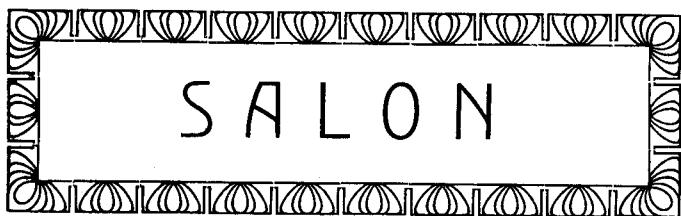
Trandafir verde 'nflorit,
Prea sus mândro te-ai suit;
Doar nu ești de gazdă mare
Nici așa frumoasă tare...

Culese de:

Iuliu V. Ioanovici.

În memoria lui Alecsandri.

— Serbare în Cluj. —

Tinerimea universitară din Cluj, prinzând veste despre faimoasele serbări ce s'au anunțat dela Iași, în memoria genialului scriitor Vasile Alecsandri — s'a gândit să serbeze și ea; astfel s'a hotărât ținerea unei serate literare, care decurse la 27 oct. în Casina Română din Cluj.

Nivoul acestei serate, amăsărând puterile ce biruște tinerimea română clujană, fusese destul de înalt din punct de vedere estetic, fuse animat, programul îi fu variat.

Zădarnic se osteniră înse tinerii să serbătorească memoria celui mai mare poet român, *inteligenta clujană nu participă la manifestarea lor* și ceea-ce va părea de necrezut: „*nimeni*“ nu luă parte din elita română la serata, care dovedise eclatant dragostea care poartă o junime față de trecutul națiunii.

După acest scurt prolog, să vorbesc însuș despre decursul serbării.

Serata se țină d. a. la 5 ore. Primul punct fu „vorbirea de deschidere“ a dlui Voicu Nițescu, actualul conducător al universitarilor români din Cluj. Vorbirea, mai cu seamă atunci, când oratorul pomenise despre indolența și indiferențismul intelectualilor, a fost primită cu însuflețire.

Al doilea punct îl formă corul, care a predat „Cântecul gîntei latine“. Cântarea corului a impresionat plăcut.

După cor urmă o declamație comică de dl Bota (Herșcu Boccegiul).

Sfârșindu-se declamația, urcă podiul iarăș V. Nițescu și cetii o schiță (Vasile Alecsandri) în care se descrie cu mare dragoste și rivnă viața și activitatea marelui bard. Disertația s'a cetit în liniște și fuse resplătită cu aplauze.

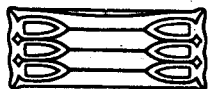
Al cincilea punct a fost un croquis umoristic despre eroul serbătorei, scris și cetit de inteligentul și agerul tiner Sever Dan, care cu mare ambițiune încercă să desemneze musa lui Alecsandri. Desemnul fu înse palid, fără colori vioi.

Urmă apoi o declamație (Hodjo Murat pașa) predată de I. Ciurea, care produse ilaritate mare prin croncăneala sa.

Animata serată se fini cu acordul duioasei cântări „În pădure“, cântată de corul tinerimei cu perfectă școală și cu nuanțare corectă.

Astfel se sfârșise serata tinerimei noastre din Cluj, la care „elita“ nu participă, căci „elita“ (of!) ori unde perorează, numai la astfel de manifestații nu.

D.

Pași de femeie.

O mare modificare s'a operat de vre-o șase luni în mersul femeii, după cum susțin ziarele engleze. Mersul sănătos, liniștit, larg al femeii moderne cedează mersului șovăitor, oscilator și cu pași mici de acum 20-30 de ani pe când tocurele înalte erau moderne.

Femea de modă poartă astăzi iar tocure înalte, pune șovăitor și nesigur piciorul ca și cum i-ar fi frică să nu cadă. Aceste tocure înguste și înalte fac ca mersul să devină o artă grea, ceea-ce stă în contradicție cu deprinderea femeii moderne care cere cea mai deplină libertate la mers și la alergat.

Cum s'a putut, în timpul nostru, al emancipării femeii și al sportului, reveni la această rătăcire a gheții cu tocul înalt?

Respunsul e simplu. Fustele scurte cari permit a se vedea picioarele, îndreaptă privirea spre picior și cer o încălțăminte elegantă și frumoasă. Fiind înse, că englezele au de obicei piciorul mare, ele voesc să-l facă să apară mai drăguț. De aceea au purtat gheata cu vârf ascuțit, cu tocul până aproape de mijlocul tălpei, cu funde și cu tocul înalt.

Prin această formă, piciorul apare mic, dar întreaga greutate cade asupra degetelor lui, cari încep să doară și să ardă, aducând un zîmbet chinuit pe fața frumoasei doamne, care tradează o melancolie interesantă și chinuri sufletești ascunse.

Dar „chiroprediști“, și „pedicuri“ căroră li-se încredințează tăerea bătăturilor și îngrijirea picioarelor, știu ceva mai mult. De sigur, când o femeie ia asupra și torturile de a-și încălță ghețele ușoare și drăguțe, privești cu drag să vezi grațiositatea ei. Ea merge prevăzătoare și delicat; pasul greu și puternic cu care engleza urcă munții înalți și galeriile Europei, a cedat grației, dar cu asemenea ghețe dama nu poate jucă polo sau să facă exerciții gimnastice.

Pentru acest nou fel de mers există deja profesori, cari își expun părerile lor asupra celui mai distins mod de a merge. Pași lungi, mari, nu se potrivește cu ființa femeii. Întreaga formă a bărbatului, îmbrăcămintea lui, care arată un mers liber, îi dau mai multă libertate în punerea picioarelor, aruncarea picioarelor nu va părea la bărbat ca ceva urât; forma înaltă a lui se bazează pe picioarele lui în mod vizibil, pe când la femeie, hainele femeii opresc pașii mari.

Noua renaștere a culturei fizice, vrea să învețe pe femeie a pași încet, alunecând și cu un ritm care să pună în evidență formele ei și pe care-l cere îmbrăcămintea femeii. Și o tinără femeie trebuie acum să învețe cum să meargă.

H a z.

D'ale copiilor.

Tatăl spune lui Puiu fabula „Lupu și mielu“. Sosind la sfârșit, îi zice:

— Vezi, puiule, lupul a mâncat mielul, pentru că așa n'a fost cuminte.

Puiu se gândește puțin și apoi exclamă:

— Dacă bietul miel ar fi fost cuminte, l-am fi mâncat noi acum.

LITERATURĂ.

Omagiu reginei Carmen Sylva. Regina Elisabeta a României serbându-și aniversarea a 60-a a nașterii sale, dl Giulio Boscurini, directorul renumitei reviste italiene din Roma. „Institutul științelor, literilor și artelor“, s'a adresat celor mai renumite femei de litere din Italia, ca la serbarea acestei aniversări să comunice revistei omagiul lor față de Carmen Sylva. Revista a publicat o mulțime de lucrări primite dela ele. Regina Elisabeta, adânc mișcată, a răspuns la aceste ovațiuni printr'un poem liric plin de simțire. Tot odată regina a trimis portretul seu atât directorului revistei, cât și tuturor damelor cari au luat parte la aceasta manifestație.

Din edițiunile Academiei Române au mai apărut: »Bărbații culți Greci și Români și profesorii din Academiiile de Iași și București, din epoca zisă fanariotă (1650—1821)« de C. Erbiceanu, membru al Academiei Române. Prețul 50 bani. — »Studii electrice asupra apelor minerale« de D. Negreanu membru coresp. al Academiei Române. Prețul 30 bani. — »Scrierea, turburările ei și grafologia« de dr. G. Marinescu, membru corespondent al Academiei Române. Prețul 30 bani. — »Indreptări și întregiri la Istoria Românilor, după acte descoperite în arhivele săsești. I. Brașovul«. De N. Iorga membru corespondent al Academiei Române. Prețul 50 bani.

Un premiu al Academiei Române. La premiul Academiei Române de 7000 lei, pentru cea mai bună lucrare cu subiectul „Pregătirea trupelor pentru războiu“ s'au prezentat cinci manuscripte. Comisiunea pentru aprețierea lucrărilor se va compune din doi membri ai Academiei, din doi generali și un colonel, destinați de regele.

Analele Academiei Române. A apărut tomul XXVII, seria II, (1904—1905) din Analele Academiei Române, conținând partea administrativă și debaterile. Fasc. I, eșit acum, ne dă procesele verbale ale ședințelor de peste an dela adunarea generală din 1904 până la cea din anul curent. Din ele aflăm amănunte interesante, privitoare la unele discuții, precum și discursurile rostite de membrii Academiei la solemnitățile unde au luat parte în numele înaltei corporațiuni. Un compendiu care ne arată ce s'a făcut în Academie timp de un an dela o adunare generală până la alta.

TEATRU și MUZICĂ.

Societatea pentru fond de teatru român. La 14 octombrie n. a expirat termenul pentru prezentarea pieselor la cele două premii ale Societății. S'au prezentat următoarele: 1. „Ireparabilul“, trag. în 4 acte (prelucrată conform cerințelor arătate de comisiunea cenzurătoare din anul trecut.) 2. „Din vremuri apuse“, piesă în 3 acte. 3. „Moartea regelui Decebal“, trag. în 4 acte. 4. „Nefericiții“, trag. în 3 acte. 5. „Geamul balconului“, dramă în 4 acte. 6. „Amor și caprițiu“, dramă în 3 acte. 7. „Ură și dragoste“, piesă populară în 3 acte. 8. „Amorul Junilor“, potpuriu de operă populară în 3 acte. 9. „O adunare generală“, com. într'un act și 1 tablou. 10. „Losul“, comedie în 2 acte. 11. „Nicolae Vulpe“, piesă din popor în 3 acte. 12. „Nașterea lui Hristos“, dramă bibeică populară în versuri, cu coruri pentru 4 voci, în

5 acte. Doue lucrări au venit din România, celelalte 10 dela noi.—Bursierul *T. Morariu* a adresat comitetului cererea să i-se dea concediu pentru anul acesta, ca să-și termine cursul de teologie. — Dl *N. Boilă*, unul din cei mai buni concurenți la concursul ținut la adunarea din Sibiiu, s'a înscris la conservatorul din București.

Dșoara Agata Bârsescu în America. Marea tragediană română, dșoara Agata Bârsescu, care acuma debutează cu mare succes la Berlin, precum aflăm din „Voința Națională“, are să facă începând din decembrie un turneu în America, unde va jucă englezește pe scenele teatrelor engleze din diferite orașe. În repertor figurează tot vechile dar strălucitele sale creații ca: *Magda*, *Medeea* și *Hero*.

Concert și teatru în Sebeșel. Tinerimea din Sebeșel a aranjat la 29 octombrie n. concert și reprezentație teatrală. Corul a cântat câte o compoziție de *Podolean* și de *Dima*; apoi s'a jucat „Pețitorii“ comedie populară în 3 acte de *A. L. Lipan*. În fine dans.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Procesul Românilor în contra Sârbilor. În procesul intentat de biserica română gr. or. în contra bisericei sârbe pentru revindicarea drepturilor asupra mulțimii de mănăstiri remase în posesiunea sârbilor, aceștia au făcut excepție în contra competenței tribunalului regesc din Budapesta, căci multe din mănăstirile reclamate se află pe teritoriu croat. Tribunalul regesc din Budapesta a respins excepția și s'a declarat competent să judece în merit în procesul intentat.

Instalare de protopresbiter în Bihor. Dl *Alexandru Munteanu*, noul protopresbiter gr. or. al Pesteșului în Bihor, va fi instalat în postul seu la 6 novembre în Aleșd; comisarul consistorial, care va sevârși instalarea, va fi dl asesor *Andrei Horvat*, paroc în Velența-Orazii.

Un nou preot militar. Dl dr. *Aron Lupșa*, preot în dieceza Lugoșului, a fost numit pe ziua de 1 novembre preot militar în circumscripția Seraievo.

Școală română în Constantinopol. Guvernul român a înființat la Constantinopol, în partea europeană, o școală primară mixtă. Noua școală s'a deschis la 6 septembrie și are 105 elevi și eleve din toate suburbiile Constantinopolului.

Limba română în bisericile din Basarabia. Marii proprietari români din Basarabia au adresat Țarului o petiție, cerând ca în bisericile române din Basarabia serviciul divin să se facă în limba română.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Alexandru Pteancu*, profesor la gimnaziul din Năseud și dșoara *Elena Cosma* se vor cunună la 4 novembre în biserica gr. cat. din Cortuiuș, comitatul Sătmar. — Dl dr. *Emil Papp* și dșoara *Elena I. Hengye* s'au logodit în Șimleu. — Dl *Ioan Dedrețianu* absolvent de teologie și dșoara *Aurelia Rațiu* se vor cunună la 5 novembre n. în biserica gr. cat. din Filipișulmic. — Dl *Ioanichie Bucur* din Margine și dșoara *Valea Crăciunescu* din Groși s'au cununat la 29 octombrie n. în biserica gr. or. română din Groși. — Dl *Vasile Lazar* și dșoara *Miți Pop* s'au logodit la 15 octombrie în Aiud.

— Dl *Vasile Cosma* și dsoara *Maria Podoabă* s'au cununat la 22 octombrie în biserica gr. cat. din Topa-de-sartă. — Dl *Silvan Coruțiu* învățător și dsoara *Viorica Pop* se vor cunună la 8 noiembrie în biserica gr. cat. din Bistrița.

Inaugurarea monumentului lui Alecsandri, care trebuia să se facă în săptămâna trecută, la Iași, în fața Teatrului Național de acolo, s'a amânat pe primăvara viitoare, la sfârșitul lui martie. Regina Elisabeta va lua asemenea parte la aceasta mare solemnitate și va ceti însaș o odă ce a dedicat memoriei marelui poet. Pregătirile anunță că va fi o splendidă serbare.

Distincțiunea dlui Kalinderu. Dl Ion Kalinderu, președintele Academiei române, administratorul Domeniilor Coroanei române, a fost ales membru corespondent al societății „Associazione archeologica romană” din Roma.

Știre personală. Dl dr. *George Popa*, nou avocat român, și-a deschis cancelaria în Arad.

România la expoziția din Liege a atras atențiunea oamenilor de specialitate. Expoziția având mai înainte de toate să arate progresul realizat în industrie în timpul din urmă, pavilionul României a atras pe principalii industriași și oameni de afaceri din străinătate. Toți au lăudat aranjamentul său metodic și au fost frapați de valoarea științifică a colecțiilor expuse și a datelor comerciale și teoretice. Deosebit expoziția petrolului a atras admirațiunea.

Știri militare. Edvin Craioveanu, sub-locotenent în reg. 2 de infanterie, și Ioan Ilușu, sub-locotenent în reg. 2 bosniac, au fost primiți în școala de războiu din Viena, după-ee au depus esamenul principal.

Columna lui Traian la București. Congresul societății culturale italiene „Dante Alighiari” din Palermo a decis ca pentru expoziția jubilară care se va ținea anul viitor la București, să se trimită o reproducțiune în bronz a columnei lui Traian din Roma.

Coadă Fratres, asociațiunea studentească internațională, a ținut zilele trecute congresul său în Neapole. Anul viitor, congresul național se va ținea la Milan, în luna maiu, iar cel internațional în septembrie la București.

Un muzeu al Dobrojei. „Tribuna Dobrojei”, care a început să apară la Constanța, scrie că dl colonel Capșa, prefectul Constanței, stăruie să se ridice un muzeu, cât de modest de-o-camdată, în care să se adune sfărâmurile de artă antică, rispite și batjocorite pe ori unde te întorci. Acest muzeu de sigur va atrage atențiunea lumii.

Ilustre românești. Redacția ziarului „Revașul” din Cluj a tipărit noue bucăți de cărți poștale ilustrate cari reprezintă scene dela serbările din Sibiiu. Prețul unei bucăți 6 bani, toate 9 trimise franco costă 50 bani.

A murit: *Victoria Lupan n. Zoicaș*, soția preotului gr. cat. Nicolau Lupan din Chiuzvuia, la 25 octombrie, în etate de 44 ani.

Călinarul săptămânei.

Dumin. a 20-a după Rusalii, ev. 6 dela Luca, gl. 3, v. 9.

„In vremea aceasta venit-a Isus cu corabia“...

Ziua sept.	Călinarul vechiu	Călind. nou
Duminecă	23 Ap. Iacob fr. Dlui	5 Emeric
Luni	24 M. Areta	6 Leonard
Marți	25 M. Marcian	7 Engelbert
Mercuri	26 (†) M. Dimitre	8 Gottfried
Joi	27 M. Nestor	9 Teodor
Vineri	28 M. Terenție	10 Andreiu
Sâmbătă	29 M. Anastasia	11 Martin

Proprietar, redactor respunzător și editor: **Iosif Vulcan.** (Strada Áldás nr. 14/296 b.)

„BIHOREANA”

Institut de credit și economii societate pe acții.

CENTRALA ÎN ORADEA-MARE.
— FILIALA ÎN TINCA. —

CAPITAL SOCIAL 600.000 cor.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4½%. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.
2. Acoardă împrumuturi hipotecare.
3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărănești).
4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretenziuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).
6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire hipotecară, sau de alta natură.
7. Ingrijește afaceri economice și toffelul de afaceri de bancă.

10-12. **DIRECȚIUNEA.**

Noroc gigantic la Török.

E neîntrecut norocul ce distinge banca noastră. In vreme scurtă am plătit stimaților noștri cumpărători; ca câștiguri mai mult de 21 milioane coroane, între ele cele mai mari două câștiguri și anume:

de două ori câștigul mare de **600.000** coroane

câștigul principal mai mare de **400.000** coroane, apoi 4 a 100.000, 3 a 90.000, 2 a 80.000, 3 a 70.000, 3 a 60.000, mai multe de 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, afară de aceste, mai multe decât 10.000, 5.000, 2000, 1000, 500 coroane și încă multe alte mai mari câștiguri.

De aceea recomandăm ca să luați parte la tragerile cele mai bogate din lume cari se încep cât de curând și să comandați la noi un los norocos.

La tragerea a **110.000** losuri **55.000** câștiguri în bani, cari fac total suma 17-ace se începe, pe iarcad **55.000** uriașă de:

14 milioane 459.000 coroane.

Să-și caute fiecare numele!
(Căci pe cine afă n afăct.)

Fie-cine să-și încerce norocul cu numărul, ce corespunde numelui seu, ori numelui vr' unui membru al familiei.

Bestellen Sie die bei Ihrem Namen stehende Glücksnummer!

Viel Geld verschönert das Leben! Vielleicht überrascht der Mann die Frau oder die Frau den Mann durch Ankauf der neben den Namen stehenden Nummer mit einem Hauptgewinn! Der Zufall spielt im Leben eine grosse Rolle und kann es gerade ein Zufall sein in der neben dem betreffenden Namen stehenden Nummer das Loos getroffen zu haben, welches einen grossen Gewinn erhält.

Adám, Adél	12158	Dezsó, Erzsébet	65878	Iván, Jolán	2338	Ottó, Melánia	21451
Adolár, Agnes	3223	Éde, Esz er	4043	Jakab, Józsa	93322	Ódön, Narcisz	55177
Adolf, Agota	22037	Elek, Etel	41799	János, Judith	35397	Pál, Neszi	2737
Agoston, Amália	60017	Elemér, Flóra	107273	Jenő, Juliska	54895	Péter, Olga	51515
Aladár, Anaa	41777	Emil, Franciska	32443	József, Karolin	17339	Pista, Paula	101969
Albert, Anatólia	74336	Endre, Frida	92777	Kálmán, Katiúka	63775	Richard, Polagie	34-55
Alfréd, Apollonia	20292	Ernő, Genováva	52551	Károly, Katalin	48741	Róbert, Petronella	73787
Akos, Aranka	101001	Ferenc, Gertrud	12115	Kornél, Klára	66344	Rudolf, Piroska	12533
Ambras, Beria	50901	Friyes, Gabr ella	93989	Kristof, Klotild	7279	Salamon, Regina	65-27
András, Blanka	35266	Fülö, Gizella	60037	Lajos, Kornelia	109707	Samu, Rézsika	17718
Antal, Coroala	2392	Gábor, Hedvig	20399	Vaszo, Krisztina	50919	Sándor, Rozália	38107
Arnold, Boriska	90372	Gáspár, Helena	79747	Leó, Kunigunda	96622	Simon, Sári	107397
Árpád, Betti	32417	Gergely, Henriett	51631	Lipót, Laura	21624	Tamás, Sarolta	48564
Arthur, Beia	105317	Géza, Hermina	38997	Lóránc, Lenke	66022	Tibor, Szeréna	74377
Aurel, Brígitta	13223	Gus táv, Hilda	2736	Manó, Leónia	6270	Thamér, Theodora	2727
Attila, Cecília	52333	György, Ibolyka	55487	Márkus, Lidia	31484	Tivadar, Teréz	34950
Balász, Cornelia	74397	Gyula, Iduska	35375	Márton, Lina	95297	Tóbiás, Terus	55477
Balint, Dóra	24034	Henrik, Ilona	34477	Mátyás, Ludmilla	52977	Vendel, Valeria	20005
Barnabás, Dorottya	9001	Hermann, Ilma	92792	Mihály, Lujza	24292	Viktor, Veronika	101011
Béla, Cecília	38277	Hugó, Ilia	46495	Miklós, Magdolna	65146	Vilmos, Viktória	50908
Benedek, Eufemia	108855	Ignác, Irén	12115	Miksa, Melvin	45662	Vince, Vilma	12413
Bernát, Emma	51377	Illés, Irma	45273	Mór, Marejt	12306	Zoltán, Zsófia	65365
Daniel, Ernesztin	101911	Imre, Izabella	109333	Nándor, Mária	109689	Zsigmond, Zsuzsanna	5463
Dávid, Eva	16864	István, Janca	27174	Orbán, Mártha	36784		
Dénes, Eve.in	92157	Izidor, Johanna	53077	Oszkár, Matild	67197		

Cel mai mare eventual câștig e: **1.000,000** de coroane.

Mai departe premiu 600.000 cor. un câștig de 400.000, 1 de 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 40.000, 5. a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000 și încă multe alte câștiguri.

Prețurile losurilor de prima clasă:

$\frac{1}{8}$ los orig. fl. —.75 sau 1.50 cor. | $\frac{1}{4}$ los orig. fl. 1.50 sau 3.— cor.

$\frac{1}{2}$ " " " 3.— " 6.— " | $\frac{1}{1}$ " " " 6.— " 12.— "

"Losurile se trimit cu rambursă, ori după anticipativa trimitere a sumei.

Conspectul oficios gratis. Ne rugăm pentru comande imediat la losurile amintite, ori mai târziu.

Până în 14 noiembrie a. c.

(4-6).

a trimite la noi cu încredere, fiind-că numerii norocoși se trec iute

Casă de bancă în Budapesta. Cea mai mare prăvălie de losuri din patrie.

TÖRÖK A. és TSA

Prăvăliile principale de losuri: Centru: Teréz-körut 46 a. I. Filială: Váci-körut 4 a. II. Filială: Muzseum-körut 11 a. III. Filială: Erzsébet-körut 54 a.